

ONDINE

ERKKI-SVEN
TÜÜR

Illuminatio
Whistles and Whispers from Uluru
Symphony No. 8

LAWRENCE POWER | GENEVIEVE LACEY

Tapiola Sinfonietta
Olari Elts

ERKKI-SVEN TÜÜR

ERKKI-SVEN TÜÜR (b. 1959)

	Illuminatio for viola and orchestra (2008)	23:44
1	I	9:07
2	II	4:06
3	III	4:12
4	IV	6:19
	<i>Commissioned by South Jutland Symphony Orchestra, NDR Radiophilharmonie, Estonian National Symphony Orchestra, Orchestre National de Lille and Norsk Musikkråd</i>	
	LAWRENCE POWER, viola	
5	Whistles and Whispers from Uluru for recorders and string orchestra (2007)	13:57
	<i>Commissioned by Dr. Peter R Dawson and Australian Chamber Orchestra</i>	
	GENEVIEVE LACEY, recorders	
	Symphony No. 8 (2010)	25:32
6	I	14:03
7	II	5:50
8	III	5:39
	<i>Commissioned by Scottish Chamber Orchestra</i>	

TAPIOLA SINFONIETTA
OLARI ELTS, conductor

‘Travel’ and ‘journey’ are often appropriate metaphors to invoke in connection with the music of **Erkki-Sven Tüür**. The composer often refers to these tropes himself; for instance, he describes his viola concerto *Illuminatio* as a “pilgrimage towards eternal light”, and with his Symphony No. 8 he stresses the importance of a “constant sense of ‘being on the road’”. This says something essential about the dynamics, growth and development of his music as a process generated by the internal forces of the material. But to take a broader view, Tüür’s entire career may be described as a journey, a progress through a variety of stylistic ideals. In the course of his professional life, beginning in the 1980s, he has thoroughly revised and reformed his idiom and the underlying compositional precepts.

Tüür began his ambitious journey in rock music. From 1979 to 1984, he headed an artistically adventurous progressive rock band named In Spe in Tallinn. At the same time, he was studying the flute and percussion at the Tallinn Music School and composition with Jaan Rääts at the Tallinn Conservatory and privately with Lepo Sumera. After giving up In Spe in 1984, he dedicated himself to composing, and since 1992 he has been a freelance composer.

In his early career, Tüür developed a ‘polystylistic’ approach that combined minimalist and tonal elements on the one hand and modernist features on the other into an idiom where he juxtaposed elements from styles that were very different and possibly even considered incompatible, seeking both contrasts and syntheses. In the early 2000s, he went through a transition that resulted in his current composition technique, which he describes as “vectorial”. Here, “the entire composition is encapsulated in a source code – a gene which, as it mutates and grows, connects the dots in the fabric of the whole work”. Tüür’s vectorial period began with the chamber orchestra work *Oxymoron* (2003), and all the works on the present disc are from this period.

Tüür’s music combines analytical and intuitive elements. His ‘vectorial’ approach lays down a firm structure with an inner logic, like a musical DNA, while intuition generates the emotional power, the richness of colour and texture and the rhythmic energy that make his works immediately and strongly appealing. He says: “My pieces are abstract dramas in sound, with characters and an extremely dynamic chain of events; they unfold in a space that is constantly shifting, expanding and contracting.”

Tüür's journey towards international recognition began in the late 1980s, and since then he has been commissioned by many leading ensembles; indeed, he is now one of the most interesting and prominent of today's composers worldwide. The core of his output consists of extensive orchestral works (including nine symphonies and several concertos), chamber music and vocal works. His major works also include the opera *Wallenberg* (Dortmund, 2001), which is about Raoul Wallenberg, a Swedish diplomat who saved thousands of Jews in the Second World War.

Tüür's description of his viola concerto *Illuminatio* (2008) as “a pilgrimage towards eternal light” emphasises the feeling of travel and progression. The work, written on an initiative by violist Lars Anders Tomter, is in a single movement, tracing an organically shaped and captivating arc. The work opens with a mysterious soundscape, the musical equivalent of the statement “and the earth was without form and void”. The viola presents its core material: a major second that glides to a unison, followed by a harmonic tremolo. This is the germ from which the solo part develops and grows.

The viola wanders through the soundscapes of the work like an abstract character. The viola part engages in both fragile meditation and soaring, glowing melodies. As the work progresses, the orchestra becomes more active, and its relationship with the soloist ebbs and flows as motifs are transferred from viola to orchestra and vice versa. More dynamic and rhythmically sharper elements emerge. The atmosphere coalesces into a sequence of increasingly stronger waves, and as the composer says, in the end the orchestra “‘runs over’ the soloist at the last culmination”. The very final pages, however, bring the work to a magical conclusion shimmering with delicate light.

Whereas the viola concerto can be compared to a journey, *Whistles and Whispers from Uluru* (2007) for recorder and chamber orchestra was inspired by a landscape and a sonority. The piece was written to a commission from the Australian Chamber Orchestra for recorder virtuoso Genevieve Lacey. Tüür has reported that when he was writing the work at his summer residence in the lovely natural environment of the island of Hiiumaa in Estonia, it was spring and the air was full of birdsong. In his mind, he connected Uluru, the sacred mountain of the Australian Aborigines, to his northern surroundings, and the two impulses fused.

The recorder soloist is called upon to execute a variety of tasks in the work: virtuoso flurries, glissandos, multiphonics, playing two instruments at once, and singing while playing. The soloist goes through multiple members of the recorder family, from sopranino down through treble, alto and tenor to bass, and then back to the heights of the sopranino. An electronic soundtrack augments the texture at times.

The work opens in a breezy atmosphere, with the sopranino recorder twittering against a translucent, brittle and static orchestral background. “So we have the feeling of both extremely slow and fast music going on simultaneously,” Tüür says. Darker tones creep in as the soloist switches instruments and the orchestra begins to take a more active role. By the time the soloist finally ends up meditating on the bass recorder, the lively ‘realistic’ landscape of the opening has morphed into a fascinatingly distanced mental surrealism; the effect is enhanced by electronic sounds and the soloist’s whispering.

This is the turning point. A rhythmic impulse rises from the depths, and the soloist playing and singing at the same time creates an effect resembling the didgeridoo instrument of the Australian Aborigines. The music coalesces into a throbbing pulse over which the recorder dances and skirls, the soloist switching instruments again to alto and then to sopranino. The work concludes in a wild dance: “the soloist and the orchestra form a lively ensemble presenting the common ‘musical time’ after having been in different ‘time zones’, so to say”.

When a composer has written nine symphonies, it is a no-brainer that this genre is very important for him. In the case of Tüür, the term ‘symphonic’ must be understood in a broad sense – not as a strict formal scheme and expressive idiom tightly bound to tradition, but instead as a uniquely shaped and independently formed structure and aspiration in each work. Tüür’s symphonies form the hard core of his output.

Tüür’s nine symphonies span the length of his career, the first of them dating from 1984 and the latest from 2017. The symphonies vary greatly in terms of form, ensemble and idiom. They have one to four movements, variously, and in many of them the ensemble includes unusual elements such as a percussion soloist in Symphony No. 4 (*Magma*, 2002), a big band and electric guitar in

Symphony No. 5 (2004), tape in Symphony No. 6 (*Strata*, 2007) and a mixed choir in Symphony No. 7 (*Pietas*, 2009).

Symphony No. 8 was commissioned by the Scottish Chamber Orchestra and was completed in 2010. Considering the resources of the commissioning party, Tüür scored the work for a sinfonietta-type ensemble instead of a large symphony orchestra, and as a result the music has at times a chamber music feel. He did not want to label the work a ‘chamber symphony’, however, but instead added it to his numbered symphonies, which is only appropriate considering its length, gravitas and structure. In late 2015, Tüür rewrote its second movement to make it more concise.

The work has three movements, played without a break. The movements are not separated in the score, but the tripartite division is very clear. On the other hand, the music is characterised by a strong sense of continuity and direction: “the constant sense of ‘being on the road’, organic development and fluidity [are] crucial for this music,” says Tüür.

The germ of the musical growth is planted in the very first measures, which feature motifs that grow to symphonic proportions in an almost Sibelian fashion. The two initial motifs are a ‘knocking motif’ consisting of three minor seconds, and its response, a thin ‘sound cloud’ also consisting of minor seconds. Both generate expansive and very different elements in the course of the work: the ‘knocking motif’ opens up into wider intervals and longer lines, while the ‘sound cloud’ spreads into colourful, sizzling and bubbling fields where woodwind play a central role.

The first movement is the most extensive and complex. The initial motifs alternate and immediately begin to expand and lengthen. The kinetic energy of the music grows like an inexorable force of nature, and a powerful rhythmic charge emerges, given a rock music feel by the drum kit included in the orchestra. After the first culmination, the music subsides and turns to a chamber music texture on the strings. Finally, the music sinks to the threshold of silence where the ‘knocking motif’ revives the rhythmic energy, and dynamic strings and responding woodwinds take the movement to its rousing conclusion.

After a general pause with a fermata, the middle movement opens with a static, thin vista of sound where gradually coalescing melodies lend an elegiac tone. After an escalation and a low-key culmination, the movement dies down in a softly sighing wind.

The silence at the end of the second movement leads into a scene that is a dreamlike dance, described by the composer as “surrealist”. During its course, both the melodic element generated by the ‘knocking motif’ and the ‘sound cloud’ have attained a completely different kind of weight, propelling the music towards the powerful conclusion.

Kimmo Korhonen

(Translation by Jaakko Mäntyjärvi)

Lawrence Power is one of today's foremost violists, in demand worldwide as a recitalist, soloist and chamber music partner. Over the past decade, he became a regular guest with orchestras such as Chicago and Boston Symphony, Royal Concertgebouw, Bayerischer Rundfunk, Stockholm, Bergen Philharmonic, Philharmonia, BBC Scottish Symphony and Royal Liverpool Philharmonic. In addition, with the Melbourne and Adelaide Symphony orchestras, he established a strong presence in Australia where he returns in 2018 to 'play direct' at the Australian National Academy of Music. Highlights in 2017-18 include his debut with the Swedish Radio Symphony Orchestra and Staatsoper Kassel, Mozart's Sinfonia Concertante with Daniel Hope at the Zurich Chamber Orchestra opening concert, recitals in Dresden Music Festival, USA Savannah Festival and a concert series at London's Kings Place.

As a fervent champion of contemporary music, Lawrence Power has developed a large repertoire of new works. He gave the UK premiere of Neuwirth's concerto *Remnants of Song* at the 2012 BBC Proms, and the world premieres of scores written for him, including Salonen's *Pentatonic Étude*, Turnage's *Power Play*, Anderson's *Prayer*, Goehr's *Hymn to Night*, MacMillan's Viola Concerto and Watkins's *Fantasy*.

His recital credits include performances at Wigmore Hall, LSO St Luke's, Lincoln Center NY. Artist in Residence with the Bergen Philharmonic Orchestra, he has also forged a close relationship with the London Philharmonic Orchestra.

Power's Hyperion recordings include Bartók, Rószs, Walton and Rubbra's concertos, Shostakovich and Brahms' viola sonatas, and York Bowen's complete works for viola and piano. His 3-disc Hindemith survey stands as a benchmark of the composer's complete works for viola. His release *Fin de Siècle* includes among others premiere recordings of works by Büsser, Hübner and Honnoré. His next releases include Berlioz's *Harold in Italy* with Bergen Philharmonic.

www.lawrencepowerviola.com

Genevieve Lacey is a recorder virtuoso, serial collaborator and artistic director, with a significant recording catalogue and a career as an international soloist.

Lacey has commissioned and premiered works by composers as diverse as Erkki-Sven Tüür (Estonia), Elena Kats-Chernin (Australia), John Surman (UK), Peter Sculthorpe (Australia), Christian Fennesz (Austria), Ben Frost (Iceland), Liza Lim (Australia), Paul Grabowsky (Australia) and Nico Muhly (USA). Lacey also creates large-scale collaborative projects, recent examples including *Pleasure Garden* (a listening garden), *1-Infinity* (a music-dance piece with Jun Tian Fang, Beijing Dance Theatre, Dance North, Gideon Obarzanek and Max de Wardener, premiering 2018), *Life in Music* (a 5-part series, written, composed and narrated by Lacey for ABC Radio National, 2015), *Namatjira* (a theatre piece, and now a feature documentary film, 2010-17).

Lacey's wide-ranging musical interests have seen her playing for the Queen in Westminster Abbey, representing Australian culture with a performance at the Lindau International Convention of Nobel Laureates, playing as a concerto soloist in the Proms, making music in a prison in remote Western Australia, and at the opening night of the London Jazz Festival. Her repertoire spans ten centuries and collaborators include filmmakers Sophie Raymond and Marc Silver, the Australian Chamber Orchestra, Danish pipe and tabor player Poul Høxbro, playwright-director Scott Rankin, and iconic Australian singer-songwriter Paul Kelly. Lacey has also performed as soloist with Academy of Ancient Music, English Concert, Concerto Copenhagen, Tapiola and Kymi Sinfonietta, St Petersburg Chamber Orchestra, Korean Symphony Orchestra, Malaysian Philharmonic Orchestra and all the major Australian Symphony Orchestras.

Lacey has won two ARIAs (Australian Recording Industry Awards), a Helpmann Award, Australia Council, Freedman and Churchill Fellowships and Outstanding Musician, Melbourne Prize for Music. She holds degrees (including a doctorate) in music and English literature from universities in Melbourne, Switzerland and Denmark. Genevieve Lacey is inaugural Artistic Director of FutureMakers, Musica Viva Australia's artist leadership program, Chair of the Australian Music Centre board, guest curator and artistic advisor to UKARIA.

www.genevivelacey.com

The **Tapiola Sinfonietta** (Espoo City Orchestra), founded in 1987, represents uncompromising quality and emphasises the vital role of each musician. Composed of 41 musicians, it specialises in the Viennese-Classical repertoire. 20th century modern classics and new music premières also make up an important part of the orchestra's programme. The Tapiola Sinfonietta regularly performs with eminent Finnish and international soloists and conductors. It also puts on concerts of chamber music and often performs without a conductor.

Jorma Panula and Osmo Vänskä were among the orchestra's first Artistic Directors. Jean-Jacques Kantorow's era, beginning in 1993, had a decisive impact on orchestra's present-day profile. Since 2006 among the Artists in Association have been conductors Stefan Asbury, Mario Venzago and Santtu-Matias Rouvali and violinist Pekka Kuusisto. The orchestra's artistic board, consisting of the General Manager and two elected members of the orchestra, is responsible for all aspects of the Tapiola Sinfonietta's artistic planning.

The Tapiola Sinfonietta tours both in Finland and internationally. It has made a large number of recordings on the Ondine, BIS and cpo labels and it includes several critically-acclaimed CDs.

tapiolasinfonietta.fi

Olari Elts' passion for distinctive programming rich with invention has earned him much praise on the international music scene.

Olari Elts' international career sees him throughout all continents, performing with such orchestras as the Gewandhausorchester Leipzig, Wiener Symphoniker, City of Birmingham Symphony, Scottish Chamber Orchestra, BBC National Orchestra of Wales, Norwegian Radio, Helsinki Philharmonic Orchestra, the Danish and Finnish Radio Symphony Orchestras, Netherlands Radio, Orquesta Sinfónica do Porto Casa da Música, Leipzig Gewandhaus, NDR Sinfonieorchester Hamburg, SWR Radio- Sinfonieorchester Stuttgart, Munich Chamber Orchestra, Orchestre National de France, Orchestre de Lyon, Orchestre National du Capitole de Toulouse, the Seattle and Cincinnati Symphonies. In the Far East, he works with the Yomiuri Nippon Symphony Orchestra and Malaysian Philharmonic. In Australia and New Zealand, he conducts the symphony orchestras in Melbourne, Perth, Hobart and Adelaide as well as the New Zealand Symphony Orchestra. Soloists with whom he collaborates include Jean-Efflam Bavouzet, Gautier and Renaud Capuçon, Brett Dean, Isabelle Faust, Alban Gerhardt, Martin Grubinger, Martin Helmchen, Stephen Hough, Felix Kleiser, Kari Kriikku, Sally Matthews, Karita Mattila, Baiba Skride and Antoine Tamastit.

Winner of the International Sibelius Conductors' Competition in Helsinki in 2000, Olari Elts served as Chief Conductor of the Latvian National Symphony. He has been Principal Guest Conductor of the Scottish Chamber Orchestra as well as the Orchestre de Bretagne and most recently the Helsinki Philharmonic Orchestra and the Estonian National Symphony Orchestra. Born in Tallinn in 1971, Olari Elts is founder of his contemporary music ensemble, NYXD Ensemble.

Through a broad range of repertoire he combines a strong commitment to vocal and choral as well as contemporary music, with close associations to his fellow Estonians, Arvo Pärt and Erkki-Sven Tüür.

www.olarielts.com

LAWRENCE POWER

GENEVIEVE LACEY

Matkan ja matkustamisen metaforaa voi usein käyttää **Erkki-Sven Tüürin** musiikin yhteydessä. Usein hän on viitannut siihen itsekin, esimerkiksi alttoviulukonserttoa *Illuminatio* hän on luonnehtinut ”pyhiinvaellukseksi kohti ikuista valoa” ja kahdeksannessa sinfoniassa hän on maininnut tärkeänä tunnun ”tien päällä olemisesta”. Se kertoo jotain olennaista hänen musiikkinsa dynamiikasta, teosten kasvusta ja kehittymisestä ikään kuin oman materiaalinsa sisäisen voiman synnyttäminä prosesseina. Mutta laajemmassa kuvassa myös koko Tüürin säveltäjänuraa voi ajatella matkana, etenemisenä läpi erilaisten tyylillisten ihanteiden. 1980-luvulla alkaneen säveltäjänuransa aikana hän on ehtinyt perusteellisesti uusia ilmaisuaan ja sen taustalla olevia sävellyksellisiä lähtökohtiaan.

Tüür aloitti musiikillisen matkansa rockista, johtamalla vuosina 1979–84 Tallinnassa yhtyettä In Spe, joka edusti taiteellisesti kunnianhimoista progressiivista rockia. Samaan aikaan hän opiskeli huilunsoittoa ja lyömäsoittimia Tallinnan musiikkikoulussa sekä sävellystä Tallinnan konservatoriossa Jaan Räätsin ja yksityisesti Lepo Sumeran johdolla. Luovuttuaan 1984 In Spe-yhtyeestä hän on omistautunut sävellystyölle, ja vuodesta 1992 lähtien hän on toiminut vapaana säveltäjänä.

Varhaisemmalla kaudellaan Tüür kehitti ”polystilistisen”, yhtäältä minimalistisia ja tonaalisia, toisaalta modernistisia elementtejä yhdistelleen ilmaisun, jossa hän hyödynsi erilaisten ja usein jopa yhteismitattomina pidettyjen suuntausten keinoja sekä vastakohtien että synteessin avulla. 2000-luvun alussa koitti uudistumisen aika, jonka tuloksena syntyi hänen nykyinen ”vektoriaaliseksi” kutsumansa sävellystapa. Siinä alkuituna on säveltäjän sanoin ”lähdekoodi, geeni joka kokiessaan mutaatioita ja kasvua yhdistää sävellyksen kudoksen kaikki pisteet”. Vektoriaalinen kausi alkoi kamariorkesteriteoksesta *Oxymoron* (2003), ja sen piiriin lukeutuvat myös kaikki tämän levyn teokset.

Tüürin musiikissa yhdistyvät analyyttiset ja intuitiiviset elementit. ”Vektoriaalinen sävellystapa” luo eräänlaisen musiikillisen DNA-koodin tavoin lujan rakenteellisen ja sisäistä logiikkaa korostavan perustan hänen teoksilleen, kun taas ilmaisun emotionaalinen voima, sointivärien ja tekstuurien rikkaus sekä rytminen energia korostavat intuitiivista elementtiä ja takaavat hänen teostensa välittömän ja väkevän vaikutuksen. Hän on luonnehtinut teoksiaan ”abstrakteiksi äänidraamoiksi, joissa on henkilöitä ja äärimmäisen dynaaminen tapahtumaketju; ne levittäytyvät tilaan, joka jatkuvasti muuttuu, laajenee ja supistuu”.

Tüürin matka kohti kansainvälistä tietoisuutta alkoi 1980-luvun lopulla, ja sen jälkeen monet huippuesittäjistöt eri puolilta maailmaa ovat tilanneet häneltä teoksia. Hänestä onkin tullut yksi sukupolvensa kiinnostavimmista ja huomattavimmista säveltäjistä maailmassa. Tüürin keskeinen tuotanto koostuu laajamuotoisista orkesteriteoksista (mm. yhdeksän sinfoniaa ja useita konserttoja), kamarimusiikista ja vokaaliteoksista. Pääteoksiin kuuluu myös ooppera *Wallenberg* (2001 Dortmund), joka kertoo tuhansia juutalaisia toisessa maailmansodassa pelastaneesta ruotsalaisesta diplomaatista Raoul Wallenbergistä.

Tüürin vertaus alttoviulukonsertosta *Illuminatio* (2008) ”pyhiinvaelluksena kohti ikuista valoa” korostaa teoksen matkalla olemisen ja etenemisen tuntua. Kyseessä on yksiosainen, alttoviulisti Lars Anders Tomterin aloitteen innoittamana syntynyt teos, joka on orgaanisesti rakentuva ja tunnelmaltaan vangitseva kokonaisuus. Teoksen alussa kuulijan eteen avautuu salaperäinen sointimaisema, kuin musiikillinen ”maa oli autio ja tyhjä” -toteamus. Alttoviulu esittelee oman ydinmateriaalinsa: suuren sekunti-intervallin, joka liukuu glissandona unisonoon, sekä sitä seuraavan yläsäveltremolon. Ne muodostavat sen siemenen, josta alttoviulun osuus alkaa kasvaa ja kehittyä.

Alttoviulu vaelttaa teoksen sointimaisemissa kuin abstrakti henkilöhahmo. Sen osuudessa on sekä haurasta mietiskelyä että pitkälinjaiseksi venyvää, hehkuvaa melodisuutta. Teoksen edetessä orkesterin osuus tulee aktiivisemmaksi, ja sen suhde solistiin on jatkuvassa muutoksessa aiheiden siirtyessä alttoviululta orkesterille ja päinvastoin. Esiin nousee myös liikkuvampia ja rytmisesti terävämmin iskeviä aineksia. Tunnelma tiivistyy useampana, kerta kerralta voimakkaammaksi kasvavana aaltona, ja niin kuin Tüür on todennut, ”viimeisessä huipennuksessa alttoviulu jää orkesterin ’ylijamaksi’.” Teos saa kuitenkin loppusivuilla taianomaisen, haurasta valoa himmertävän päätöksen.

Jos alttoviulukonserttoa voi verrata matkaan, on nokkahuiluille ja kamariorkesterille sävelletyssä teoksessa *Whistles and Whispers from Uluru* (2007) ulkoinen syntyvirike ollut pikemminkin ”maisemallis-soinnillinen”. Teos on syntynyt Australian kamariorkesterin tilauksesta nokkahuilutaituri

Genevieve Laceyä varten. Tüür on kertonut, että kun hän sävelsi teosta kesäasunnollaan Virossa luonnonkauniilla Hiidenmaan saarella, oli kevät ja ilma oli täynnä linnunlaulua. Hänen ajatuksissaan Australiassa sijaitseva aboriginaalien myyttinen pyhä vuori Uluru yhdistyi Tüürin omaan pohjoiseen ympäristöön, ja näin syntyneet virikkeet sulautuivat teoksessa yhteen.

Nokkahuilusolisti saa teoksessa monipuolisesti haastavan tehtävän. Sen osuudessa on nopealiikkeistä kuviointia, glissandoja, multifoneja, yhtäaikaista soittoa kahdella soittimella ja myös yhtäaikaista laulua soiton kanssa. Teoksen aikana solisti käy läpi nokkahuiluperheen eri soittimia alkaen sopraninosta ja laskeutuu sopraanon, alton ja tenorin kautta bassonokkahuiluun. Sitten suunta käy alton kautta takaisin sopraninon korkeuksiin. Teoksen sointimaisemaa täydentää hetkittäin myös elektroninen osuus.

Teos avautuu raikkaissa tunnelmissa sopraninon lintumaisena visertelynä vasten orkesterin läpikuultavan haurasta ja staattista sointimaisemaa. Niin kuin Tüür toteaa, syntyy ”vaikutelma yhtäaikaisesti sekä äärimmäisen hitaasta että nopeasta musiikista”. Kirkas sointiasu alkaa vähitellen saada tummempia sävyjä solistin vaihtaessa soitinta matalammaksi versioksi ja orkesterin osallistuessa aktiivisemmin tapahtumiin. Kun solisti lopulta päättyy bassonokkahuilun salaperäiseen mietiskelyyn, on alun eloisa maisemallinen ”realismi” muuttunut kiehtovalla tavalla etäännytyksi, mentaaliseksi ”surrealismiksi”, jonka epätodellista tuntua elektroniset soinnit ja huilistin kuiskaukset syventävät.

Tämä on käännekohta. Matalan rekisterin uumenista nousee esiin rytminen impulssi, johon laulua ja soittoa yhdistelevä nokkahuilusolisti tuo Australian aboriginaalien perinnesoittimen didgeridoon kaltaisen elementin. Musiikki tiivistyy latautuneeksi sykkeeksi, jonka keskellä huilu tanssii ja pyrähtelee kuvioineen ja palaa alton kautta sopraninoksi. Teos päättyy villiin tanssiin; Tüürin sanoin ”solisti ja orkesteri muodostavat eloisan yhtyeen esittelemällä yhteisen ’musiikillisen ajan’ oltuaan sitä ennen eri ’aikavyöhykkeillä’.”

Kun säveltäjän tuotantoon kuuluu yhdeksän sinfoniaa, on selvää, että sinfoniolla teoslajina on hänelle tärkeä merkitys. Tüürin tapauksessa ”sinfonisuus” pitää ymmärtää käsitteen laajassa merkityksessä, ei minään tiukasti rajattuna, perinteeseen sidottuna rakennekaavana ja ilmaisun

ihanteena, vaan jokaisessa teoksessa sen omista yksilöllisistä lähtökohdista syntyneenä, itsenäisesti jäsentyvänä muotona ja pyrkimyksenä. Sinfoniat muodostavatkin Tüürin tuotannon keskeisimmän teossarjan, sen vankan ytimen.

Tüürin yhdeksän sinfoniaa levittäytyvät hänen koko uransa ajalle; ensimmäinen on vuodelta 1984, viimeinen vuodelta 2017. Teosten lähtökohdat vaihtelevat sekä muodon, kokoonpanon että ilmaisun suhteen. Sinfonioissa on vaihtelevasti yhdestä neljään osaa, ja monessa tapauksessa Tüür on laajentanut esittäjistöä ylimääräisillä elementeillä, esimerkiksi neljännessä sinfoniassa (*Magma*; 2002) on mukana lyömäsoitinsolisti, viidennessä (2004) big band ja sähkökitara, kuudennessa (*Strata*; 2007) ääninauha ja seitsemännessä (*Pietas*; 2009) sekakuoro.

Kahdeksas sinfonia on valmistunut vuonna 2010 Skotlantilaisen kamariorkesterin tilauksesta. Tilaajaa varten Tüür supisti kokoonpanoa normaalista suuresta sinfoniaorkesterista sinfonietta-tyyppiseksi soittajistoksi, ja musiikissa onkin hetkittäin kamarimusiikillista ilmettä. Hän ei kuitenkaan halunnut nimittää teosta ”kamarisinfoniaksi” vaan liitti sen numeroitujen sinfonioidensa sarjaa, johon se laajuutensa, painokkuutensa ja rakenteensa puolesta luontevasti sopiikin. Loppuvuodesta 2015 Tüür korjaili teosta tiivistämällä sen toista osaa.

Teoksessa on kolme osaa, jotka soitetaan tauoitta yhteen. Partituuriin osia ei ole merkitty erikseen näkyviin, mutta jakautuminen kolmeen vaiheeseen hahmottuu selkeästi. Samalla musiikkia sävyttää vahva jatkuvuuden ja suunnan tuntu; niin kuin Tüür on itse todennut, ”tässä musiikissa on ratkaisevaa jatkuva tunne ’tien päällä olemisesta’, orgaaninen kehitys ja soljuvuus”.

Musiikillisen kasvun siemen istutetaan jo avaustahdeissa, joissa esitellyistä aiheilmista teos kasvaa sinfonisiin mittoihin lähes sibeliaaniseen tapaan. Lähtökohtana on kaksi lyhyttä motiivia: kolmesta pienestä sekunti-intervallista muodostuva ”koputus-aihe”, joka saa vastaukseksi ohuen, niin ikään pienistä sekunneista rakentuvan ”sointipilven”. Kumpikin näistä samoista aineksista muodostuvista mutta ilmeeltään erilaisista eleistä kasvaa teoksen aikana laajempiin muotoihin, esimerkiksi ”koputus-aihe” avautuu vähitellen suuremmiksi intervalleiksi ja pitemmiksi linjoiksi, ”sointipilvi” taas levittäytyy moniksi värikylläisesti kihelmöiviksi ja pulppuileviksi sointikentiksi, joissa varsinkin puupuhaltimilla on keskeinen rooli.

Ensimmäinen osa on osista laajin ja moniulotteisin. Avauksen koputusaihe ja sointipilvi vuorottelevat useaan kertaan ja alkavat heti muuntua ja laajentua. Liike-energia kasvaa kuin luonnonvoiman pakosta, ja esiin kasvaa vahva rytmisen lataus, jota rock-musiikista tutun rumpusetin läsnäolo entisestään vahvistaa. Ensimmäisen huipentavan kaarroksen jälkeen tunnelma tasaantuu ja saa jousien sooloissa kamarimusiikillisen ilmeen. Lopulta musiikki vajoaa lähes hiljaisuuden rajoille, josta koputusaihe kutsuu rytmisen energian esiin, ja jousten motoriset kuviot ja puhaltmien vastarepliikit vievät osan huipennukseen.

Fermaatilla merkityn kenraalitauon jälkeen eteen avautuu keskiosan staattisen hauras äänihorisontti, johon vähitellen kiinteytyvät melodiat tuovat elegistä sävyä. Tunnelma tiivistyy ja taittuu hillityn huipennuksen jälkeen osan hiljaiseen, tuulen suhinaksi hajoavaan päätökseen.

Seuraa siirtymä toisen osan lopun hiljaisuudesta päätösosan unenomaisesti tanssahtelevaan, säveltäjän ”surrealistiseksi” luonnehtimaan kohtaukseen. Osan musiikillisessa kasvussa sekä koputusaiheesta syntynyt melodinen elementti että sointipilvi ovat kasvaneet aivan uuteen painokkuuteen ja vievät kohti teoksen väkeväilmeistä päätöstä.

Kimmo Korhonen

Lawrence Power kuuluu aikamme tunnetuimpiin alttoviulisteihin, ja häntä arvostetaan laajalti sooloresitalistina, solistina sekä kamarimuusikkona. Viimeisen vuosikymmenen aikana hän on vierailut toistuvasti Chicagon ja Bostonin sinfoniaorkestereiden, Royal Concertgebouwin, Bayerischer Rundfunkin, Tukholman ja Bergenin filharmonikkojen, Philharmonia-orkesterin, BBC Scottish Symphonyn ja Royal Liverpool Philharmonicin konserteissa. Lisäksi hän konsertoi usein Australiassa Melbournen ja Adelaiden sinfoniaorkestereiden kanssa sekä esiintyy Australian kansallisessa musiikkiakatemiassa. Kauden 2017–18 kohokohtiin kuuluvat debyyttiesiintymiset Ruotsin radion sinfoniaorkesterin sekä Staatsoper Kasselin kanssa, Mozartin Sinfonia concertanten esitys Daniel Hopen kanssa Zürichin kamariorkesterin kanssa, resitaalit Dresdenin musiikkijuhlilla ja Yhdysvaltain Savannah-festivaalilla sekä konserttisarja Lontoon Kings Place–konserttisalissa.

Lawrence Power on nykymusiikin esitaisteilija, ja hänen ohjelmistonsa kuuluukin useita uusia teoksia. Vuoden 2012 Proms-festivaaleilla Power oli solistina Neuwirthin konserton *Remnants of Song* Englannin ensiesityksessä ja on myös kantaesittänyt useita hänelle kirjoitettuja teoksia, mukaan lukien Esa-Pekka Salosen *Pentatonic Étude*, Turnagen *Power Play*, Andersonin *Prayer*, Goehrin *Hymn to Night*, MacMillanin alttoviulukonsertto sekä Watkinsin *Fantasy*.

Hänen sooloresitaaleihin kuuluvat esiintymiset Wigmore Hallissa, Lontoon St Luke's-kirkossa sekä New Yorkin Lincoln Centerissä. Power on Bergenin filharmonikkojen Artist-in-Residence, sekä työskentelee tiiviisti myös Lontoon filharmonikkojen kanssa.

Powerin levytyksiin kuuluvat mm. Bartókin, Rószan, Waltonin ja Rubbran alttoviulukonsertot, Šostakovitšin ja Brahmsin alttoviulusonaatit sekä York Bowenin alttoviuluteokset. Lisäksi Power on levyttänyt kaikki Paul Hindemithin alttoviuluteokset. Hänen albuminsa *Fin de Siècle* sisältää useiden säveltäjien teoksia ensilevytyksinä. Powerin tuleviin levytyksiin kuuluu Berliozin *Harold Italiassa* Bergenin filharmonikkojen kanssa.

www.lawrencepowerviola.com

Genevieve Lacey on kansainvälisen uran tehnyt huilusolisti jolla on laaja levytyshistoria. Solistiuransa ohella Lacey toimii myös taiteellisena johtajana sekä yhteistyökumppanina.

Lacey on tilannut ja kantaesittänyt teoksia lukuisilta säveltäjiltä, mukaan lukien Erkki-Sven Tüür, Elena Kats-Chernin, John Surman, Peter Sculthorpe, Christian Fennesz, Ben Frost, Liza Lim, Paul Grabowsky sekä Nico Muhly. Lacey on ollut mukana toteuttamassa myös erilaisia taiteellisia projekteja, mukaan lukien *Pleasure Garden*, *I-Infinity* (musiikki- ja tanssiteos yhteistyössä Jun Tian Fangin, Pekingin tanssiteatterin, Dance Northin, Gideon Obarzanekin ja Max de Wardenerin kanssa), *Life in Music* (ABC Radio Nationalille luotu 5-osainen musiikkiteossarja), *Namatjira* (teatteriteos ja dokumenttielokuva).

Laceyn musiikillinen ura on johtanut esiintymisiin Englannin kuningattarelle Westminster Abbeyssa, hän on edustanut Australian kulttuurielämää nobelistien kansainvälisessä konferenssissa Lindausa, soittanut solistina Proms-festivaaleilla, tehnyt musiikkia vankilassa Länsi-Australiassa sekä soittanut myös Lontoon jazzfestivaalien avajaisissa.

Laceyn musiikillinen ohjelmisto kattaa 10 vuosisataa ja hänen taiteellisiin kumppaneihinsa kuuluvat elokuvaohjaajat Sophie Raymond ja Marc Silver, Australian kamariorkesteri, huilisti Poul Høxbro, näytelmäkirjailija ja ohjaaja Scott Rankin sekä australialainen laulaja ja lauluntekijä Paul Kelly. Lacey on soittanut solistina Academy of Ancient Musicin, English Concertin, Concerto Copenhagenin, Tapiola ja Kymi Sinfoniettan, Pietarin kamariorkesterin, Korean sinfoniaorkesterin, Malesian filharmonikkojen sekä kaikkien Australian tunnetuimpien sinfoniaorkestereiden kanssa.

Lacey on voittanut kaksi australialaista ääniteollisuuden palkintoa (ARIA), Helpmann-palkinnon, useita stipendejä sekä Melbournen musiikkipalkinnon. Lacey opettaa musiikkia ja englantilaista kirjallisuutta yliopistoissa Melbournessa, Sveitsissä ja Tanskassa. Lacey toimii myös taiteellisena johtajana Musica Viva taidehallinnon FutureMakers-ohjelmassa, Australian Music Centren johtokunnassa sekä vierailevana kuraattorina ja taiteellisena neuvonantajana UKARIA-kulttuurikeskuksessa.

www.genevivelacey.com

Tapiola Sinfonietta on 1987 perustettu Espoon kaupunginorkesteri, jonka nimi yhdistetään tinkimättömään laatuun ja jokaisen muusikon ratkaisevaan rooliin. 41 muusikosta koostuvan orkesterin ominta aluetta on wieniläisklassinen ohjelmisto, ja tärkeässä roolissa ovat myös 1900-luvun modernit klassikot sekä uuden musiikin kantaesitykset.

Tapiola Sinfonietta esiintyy säännöllisesti kotimaisten ja ulkomaisten huippusolistien ja kapellimestareiden kanssa, ja orkesterin omat muusikot esiintyvät myös solisteina ja kamarimuusikkoina. Kamarimusiikillisesta otteestaan tunnettu orkesteri esiintyy usein myös ilman kapellimestaria.

Orkesterin alkutaipaleella taiteellisina johtajina toimivat mm. Jorma Panula ja Osmo Vänskä. Vuonna 1993 alkaneella Jean-Jacques Kantorowin kaudella oli ratkaiseva merkitys orkesterin nykyisen soinnin muotoutumiselle. Taiteellisina partnereina ovat toimineet mm. kapellimestarit Stefan Asbury, Mario Venzago ja Santtu-Matias Rouvali sekä viulisti Pekka Kuusisto. Taiteellisista linjauksista vastaa johtoryhmä, johon kuuluu intendentin lisäksi kaksi orkesterin keskuudestaan valitsemaa muusikkojäsentä.

Tapiola Sinfonietta tekee säännöllisesti kiertueita kotimaassa ja ulkomailla. Orkesteri on tehnyt Ondine, BIS ja cpo -levy-yhtiöille lähes 70 levytyksiä, joiden joukossa on useita kriitikkojen ylistämiä julkaisuja.

www.tapiolasinfonietta.fi

Olari Elts tunnetaan kansainvälisesti kyvystään yhdistellä kantaohjelmistoa ja nykymusiikkia mielenkiintoisiksi kokonaisuuksiksi. Olari Eltsin kansainvälinen ura on vienyt häntä eri puolille maailmaa; hänen johtamiaan orkestereita ovat olleet Leipzigin Gewandhausorchester, Wiener Symphoniker, City of Birmingham Symphony, Scottish Chamber Orchestra, BBC National Orchestra of Wales, Norjan radion orkesteri, Helsingin kaupunginorkesteri, Radion sinfoniaorkesteri, Hollannin radion orkesteri, Orquesta Sinfónica do Porto Casa da Música, NDR-sinfoniaorkesteri Hampurissa, SWR:n sinfoniaorkesteri Stuttgartissa, Münchenin kamariorkesteri, Orchestre National de France, Orchestre de Lyon, Orchestre National du Capitole de Toulouse sekä Seattlen ja Cincinnati sinfoniaorkesterit. Aasiassa hänen yhteistyökumppaninaan on Yomiuri Nippon –sinfoniaorkesteri Japanissa sekä Malesian filharmonikot. Hän johtaa Melbournen, Perthin, Hobartin ja Adelaiden sinfoniaorkestereita Australiassa ja Uuden-Seelannin sinfoniaorkesteria. Solisteista hänen yhteistyökumppaneitaan ovat olleet Jean-Efflam Bavouzet, Gautier ja Renaud Capuçon, Brett Dean, Isabelle Faust, Alban Gerhardt, Martin Grubinger, Martin Helmchen, Stephen Hough, Felix Kleiser, Kari Kriikku, Sally Matthews, Karita Mattila, Baiba Skride ja Antoine Tamestit.

Olari Elts voitti kansainvälisen Sibelius-kapellimestarikilpailun Helsingissä vuonna 2000 ja on toiminut Latvian kansallisen sinfoniaorkesterin ylikapellimestarina sekä Scottish Chamber Orchestran ja Orchestre de Bretagnen päävierailijana ja sittemmin Helsingin kaupunginorkesterin ja Viron kansallisen sinfoniaorkesterin päävierailijana. Hän on johtamansa nykymusiikkiryhtye NYJD Ensemblen perustaja.

Hänen ohjelmistonsa on laaja, ja hänen erikoistumisalueitaan ovat laulu- ja kuoromusiikki sekä nykymusiikki, erityisesti virolaisten nykysäveltäjien Arvo Pärtin ja Erkki-Sven Tüürin teokset.

www.olarielts.com

Publisher: Edition Peters

Recordings: Tapiola Hall, Espoo, Finland, 11–12 March, 2016 (Symphony No. 8);
10 November, 2016 (Whistles and Whispers from Uluru) & 19 May, 2017 (Illuminatio)

Executive Producer: Reijo Kiilunen

Recording Producer: Seppo Siirala

Digital Editing: Seppo Siirala

Live Electronics (Whistles and Whispers from Uluru): Marko Myöhänen

Recording Engineer: Enno Mäemets, Editroom Oy, Helsinki

Final Mix and Mastering: Enno Mäemets

© & © 2018 Ondine Oy, Helsinki

Booklet Editor: Joel Valkila

Cover photo: Mikko Paartola

Artist photos: Giorgia Bertazzi (Lawrence Power), Keith Saunders (Genevieve Lacey),
Marco Borggreve (Olari Elts)

Photo of Erkki-Sven Tüür: Anne Tüür

Design: Santi Tanalgo

This recording was produced with support from the Finnish Music Foundation (MES)

ALSO AVAILABLE

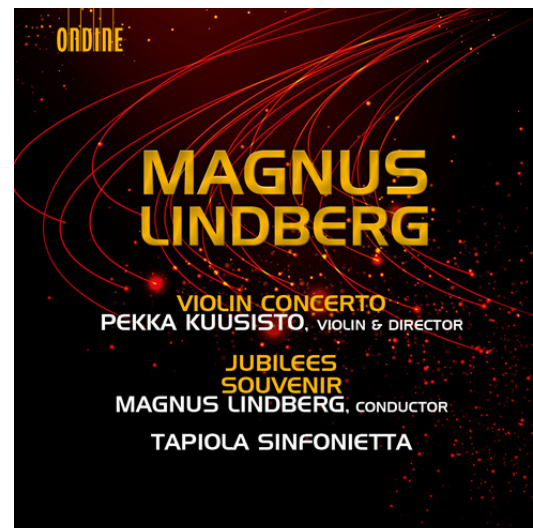
ODE 1287-2

ODE 1234-2

ODE 1183-2

ODE 1175-2

For more information please visit www.ondine.net

ERKKI-SVEN TÜÜR (b. 1959)

1–4 ***Illuminatio* for viola and orchestra (2008)**

LAWRENCE POWER, viola

5 ***Whistles and Whispers from Uluru*
for recorders and string orchestra (2007)**

GENEVIEVE LACEY, recorders

6–8 ***Symphony No. 8* (2010)**

TAPIOLA SINFONIETTA
OLARI ELTS, conductor

[63:47] • English notes enclosed • Esittelytekstit suomeksi

© & © 2018 Ondine Oy, Helsinki

Manufactured in Germany. Unauthorised copying, hiring, lending,
public performance and broadcasting of this recording is prohibited.

www.erkkisven.com • tapiolasinfonietta.fi • www.lawrencepowerviola.com
genevievepacey.com • www.olarielts.com

ODE 1303-2